

MUZEJSKA KNJIŽNICA I ZAVIČAJNI KNJIŽEVNICI

RENATA BOŠNJAKOVIĆ,
Zavičajni muzej Našice
Našice

ZAVIČAJNI MUZEJ NAŠICE

Zavičajni muzej Našice, osnovan 1974. godine, pripada kompleksnom tipu muzeja, a zadaća mu je prikupljanje, čuvanje, proučavanje i izlaganje kulturne i prirodne baštine Našica i našičkog kraja. Svojom raznovrsnom građom Muzej nastoji prezentirati cjelokupnost života na tom području.

Muzej je smješten u samom središtu Našica, u Dvorcu Pejačević. Do kraja Drugoga svjetskog rata Dvorac je bio u vlasništvu obitelji Pejačević. Nakon rata njegovim su se prostorom koristile razne društvene i kulturne institucije. Danas Muzeju pripada kat i dio prizemlja Dvorca.

Temeljno poslanje Muzeja i područje djelovanja definirano je od samog početka njegova djelovanja, dok je postav tijekom godina doživio nekoliko promjena. Danas se u Muzeju može razgledati Spomen-soba Hinka Juhna, Spomen-soba Izidora Kršnjavoga, Spomen-soba Dore Pejačević, postav Našički kraj u povijesti, Etnološka zbirka, Lončarstvo Feričanaca, Knjižnica obitelji Pejačević i Izložbeni salon za povremene izložbe. Muzej je doživio znatne kadrovske promjene tijekom 1999. godine, kada je provedena temeljna revizija njegova poslovanja. Nakon revizije građe te donošenja

novog *Statuta Zavičajnog muzeja Našice* i *Pravilnika o unutarnjem ustrojstvu i načinu rada Zavičajnog muzeja Našice* utemeljeni su ovi odjeli: Kulturno-povijesni, Arheološki, Etnološki i Prirodoslovni te Muzejska knjižnica.¹

MUZEJSKA KNJIŽNICA ZAVIČAJNOG MUZEJA NAŠICE

Muzejska knjižnica je specijalna knjižnica u sastavu Zavičajnog muzeja Našice, a osnovna joj je zadaća potpora Muzeju, što njegov rad čini djelotvornijim. To je stručna organizacijska cjelina, odnosno jedan od odjela Muzeja, i čini komplementarni dio složenoga muzejskog procesa, te je u neposrednoj vezi s muzejskim zbirkama. Njezina se djelatnost temelji na *Statutu Zavičajnog muzeja Našice* i *Pravilniku o ustroju i načinu rada Muzejske knjižnice*.²

U skladu s tim, osnovna zadaća knjižnice jest skupljanje stručne literature za struke

¹ *Statut Zavičajnog muzeja Našice*, Zavičajni muzej Našice, 1999. i *Pravilnik o unutarnjem ustrojstvu i načinu rada Zavičajnog muzeja Našice*, Zavičajni muzej Našice, 1999.

² Pravilnik je donesen na osnovi novog *Statuta Zavičajnog muzeja Našice* iz 1999., *Pravilnika o unutarnjem ustrojstvu i načinu rada Zavičajnog muzeja Našice* iz 1999. i *Zakona o knjižnicama*. // Narodne novine. 105 (1997.). Pravilnik definira knjižnicu i njezine zadaće, smještaj, opremu, fond te njezine zbirke i podzbirke. Propisana je i stručna obrada građe, koja se temelji na pravilima i propisima knjižničarske i muzejske struke za određenu vrstu građe. Definirana je nabava i zaštita građe, posudba i uvid u građu te financiranje i kadrovi. Posudba i uvid u građu i dokumentaciju dodatno su regulirani *Pavilnikom o načinu i uvjetima uvida, pohrane i posudbe muzejske građe i dokumentacije Zavičajnog muzeja Našice* donesenim 2002. godine.

i zbirke zastupljene u Muzeju, tj. namijenjena je svim djelatnicima Muzeja koji u svom stručnom radu na pojedinom specijaliziranom području trebaju informacije za kvalitetnu stručno-znanstvenu obradu muzejskih predmeta. Knjižnica omogućuje korisnicima pristup vlastitim resursima i resursima drugih ustanova.

Kao i u ostalim knjižnicama zavičajnih muzeja, njezina je specifična zadaća prikupljanje, čuvanje, istraživanje i izlaganje sve vrste građe koja se tematikom i podrijetlom odnosi na područje teritorijalne nadležnosti Muzeja. U njoj se organizira i daje na korištenje knjižnična građa koja svojim sadržajem pridonosi upoznavanju povijesnih, kulturnih, umjetničkih, etnografskih i drugih tema našičkog kraja.

Pravilnikom o ustroju i načinu rada Muzejske knjižnice izdvojene su sljedeće cjeline unutar knjižnice

1. Osnovni fond

Sadržava građu koja pokriva djelatnosti Muzeja u stručnome i organizacijskom smislu.

Knjižna građa

Referentna zbirka

- *Zbirka kataloga izložbi*

Periodika

Neknjižna građa

Fototeka i dijateka

Dokumentacija o radu Muzeja

2. Zavičajna zbirka

Sadržava svu vrstu građe koja se nastankom, pripadnošću i značenjem vezuje za zavičaj

Knjižna građa

Neknjižna građa

Plakati i plakete

Sitni tisak

Osmrtnice

Geografske karte, planovi, nacrti

Razglednice i čestitke

Znameniti zavičajnici

Znamenitosti zavičaja

Audio-vizualna građa

Kalendar

Hemeroteka

Zbirka novina i časopisa

Zbirka izrezaka (press clipping)

3. Zbirka starih i rijetkih knjiga s podzbirkom *Knjižnica obitelji Pejačević*

Knjižnica obitelji Pejačević dio je stalnog postava Zavičajnog muzeja Našice

4. Arhiv

Sadržava arhivsku građu Muzeja i ostalu arhivsku građu pohranjenu u Muzeju.

Iz prikazanoga je vidljivo da se u muzejskoj knjižnici isprepleće muzejska, knjižnična i arhivska građa ustrojena u zbirke i podzbirke prema vrsti građe. Takvim ustrojem knjižnice nastoji se osigurati što brža i kvalitetnija informacija.

ZAVIČAJNA ZBIRKA MUZEJSKE KNJIŽNICE

U Zavičajnoj zbirci nastoji se obuhvatiti cjelokupnost života u zavičaju, kako u njegovoj prošlosti, tako i u sadašnjosti. U skladu s tim, sustavno se provode istraživanja i prikuplja retrospektivna građa i dokumentacija, kako u raznim srodnim institucijama, tako i u lokalnoj zajednici. Velika se pozornost pridaje prikupljanju, obradi i čuvanju muzejske

građe i dokumentacije o suvremenosti jer skupljanje građe u trenutku kada ona nastaje omogućuje sustavno stvaranje uobličjenih cjelina.

U Zavičajnoj zbirci Muzejska knjižnica nastoji prikupiti i sačuvati svu tiskanu zavičajnu baštinu te je učiniti dostupnom svim zainteresiranim korisnicima. Stoga se u njoj prikuplja sva:

- knjižnična građa čija je tematika područje zavičaja
- sve što je na području zavičaja tiskano i izdano,
- knjižnična građa autora koji su životom i/ili radom vezani za našički kraj.

Zbirka ima subregionalni karakter, odnosno pokriva područje zavičaja i nosi povijesno utemeljen naziv BIBLIOTECAE NASICIENSIS.³

Zbog važnosti Zavičajne zbirke inzistira se na cjelovitosti fonda, pa se u Muzejskoj knjižnici skuplja knjižna građa, tj. sve knjige/publikacije koje sadržajem dotiču zavičajne teme/ljude, koje su djelo našičkih zavičajnika ili su pak izdane/tiskane u našičkom kraju. Načelo cjelovitosti fonda nastoji se dosljedno provoditi jer izdana/tiskana

Slika 1. Zavičajna zbirka BIBLIOTECAE NASICIENSIS

građa u našičkom kraju nije toliko velika kao u većim sredinama, gdje ju je teško sustavno pratiti i prikupljati.

Nastoje se prikupiti i sačuvati tiskana djela priznatih pisaca, književnika, pjesnika, znanstvenika, ali i ostalih zavičajnika koji se bave nekim oblikom pismenog izražavanja. Knjižni sadržaj Zavičajne zbirke obuhvaća širok raspon zavičajnih tema književne, stručne, znanstvene i druge građe.

Posebnost knjižnice ogleda se i u tome što se u njoj osim tiskanih djela prikupljaju i neobjavljeni radovi – rukopisi, naturalni i diplomski radovi, doktorske disertacije i dr. Za te je radove bitna njihova infor-

³ Dva su razloga zbog kojih zavičajna zbirka nosi naziv *BIBLIOTECAE NASICIENSIS*. Jedan je to što se i zavičajne zbirke drugih gradova nazivaju prema latinskim imenima svog grada, npr. *Zagrabiensia* – zavičajna zbirka Zagreba, *Caproncensis* – zavičajna zbirka Koprivnice i dr. Drugi je razlog činjenica da se taj naziv nalazi unutar crvenog pečata na knjigama obitelji Pejačević iz 1935. godine.

macija i informacijska vrijednost, a ne činjenica je li rad objavljen ili ne.

Raznovrsna neknjižna građa podijeljena je prema vrsti na velik broja podzbirke. Podzbirke donose pregršt raznovrsne građe s obiljem zanimljivih podataka o prošlim, ali i sadašnjim događajima, ljudima i znamenitostima našičkog kraja. Također su vrijedan izvor za istraživanje izdavaštva i tiskarstva, koje u našičkom kraju ima stoljetnu tradiciju.

Za razliku od ostalih knjižnica koje imaju zavičajne knjižnične zbirke, specifičnost našičke muzejske knjižnice jest to što knjižnična zavičajna građa može postati muzejskim predmetom. U zavičajnim muzejima jedinica knjižnične zavičajne baštine može imati ulogu muzejskog predmeta s obzirom na materijal od kojega je sastavljena, oblik i značenje.⁴ Stoga se dio građe Zavičajne zbirke Muzejske knjižnice, prepoznate kao jedinstveni dio kulturne baštine našičkog kraja, smatra muzejskim predmetom.

PODZBIRKA ZNAMENITI ZAVIČAJNICI

Podzbirka *Znameniti zavičajnici* sastavni je dio neknjižne građe Zavičajne zbirke. Sadržava dosjee ljudi raznih zanimanja i profila podrijetlom ili djelovanjem vezanih za Našice i našički kraj. Dosjei se slažu u registratore abecednim redom prezimena osoba. Unutar dosjea nalaze se tekstovi, rukopisi, sitni tisak, polupublikacije, fotografije, priznanja, isječci iz periodike i ostala građa koja dokumenti-

ra život i rad zavičajnika. Prikupljena se građa usustavljuje te se izrađuju bibliografije i biobibliografije određene osobe. Izrađuju se uputnice na muzejske odjele/ zbirke unutar Zavičajnog muzeja Našice ili na fondove izvan Muzeja koji posjeduju građu o određenoj osobi. U podzirci je do sada obrađeno 113 osoba.

Svaka osoba ima svoj dosje (*file*) u računalu, gdje se bilježe informacije o toj osobi iz raznih izvora, npr. iz monografija, periodike, novinskih članak i druge građe. Naime, kada publikacija, građa ili dokument stigne u knjižnicu, ona se prije smještanja u određenu zbirku pregleda, a podaci se ulažu u određeni dosje i unose u računalu. Kao što je već navedeno, uz podatke koje posjeduje knjižnica unose se, ako su poznati, i podaci koji se čuvaju u drugim ustanovama, institucijama ili kod pojedinca. U dosjee se također bilježe i informacije dobivene usmenom predajom jer Muzej nastoji uspostaviti i njegovati suradnju s građanima koji nešto znaju i imaju informacije o zavičajnicima.

U podzirci *Znameniti zavičajnici*, uz ostalo, prikuplja se građa i dokumentacija o lokalnim književnicima. Osim značajnih književnika podrijetlom iz našičkog kraja, za dosje se odabiru i lokalni pisci, tj. ljudi koji su svojim pisanjem pridonijeli zavičajnoj književnosti, odnosno radili kao publicisti, kritičari, prevoditelji ili pisci stručnih i znanstvenih radova. To su lokalni uglednici – znanstvenici, odvjetnici, književnici, svećenici, društveni i politički djelatnici čija je erudicija i široko opće obrazovanje iznjedrila razne književne, stručne, znanstvene i druge uratke. Činjenica je da su oni pridonijeli lokalnoj, zavičajnoj kulturi i

⁴ Radovanlija-Mileusnić, Snježana, *Ustroj i organizacija knjižnica zavičajnih muzeja u Hrvatskoj*, Muzeologija, 38 (2001.), str. 24-27.

znanosti, koja je s kulturno-povijesnog stajališta izuzetno dragocjena. Zbog toga je bilo teško sve navedene ljude svrstati u kategoriju književnika. Prema *Anićevu* rječniku⁵, za poneke je prikladniji termin pisac, što označava autora književnih, ali i stručnih, znanstvenih, publicističkih i drugih radova. Zbog toga su posebno istaknuti oni koji su stvarali književna djela jer su oni tema skupa, ali sam smatrala da je nepravедno izostaviti one koji su svojim djelima sadržajno obogatili pisanu scenu našičkog kraja.

Unutar knjižne građe Zavičajne zbirke prikupljaju se djela raznih autora koji su temom i podrijetlom vezani za Našice i okolice, no dosjei u podzbirci *Znameniti zavičajnici* stvaraju se prema gore navedenim kriterijima, ali i u suglasnosti sa Stručnim vijećem Zavičajnog muzeja Našice.

Za sada se u toj zbirci nalazi građa i dokumentacija o 16 pisaca, književnika, publicista i prevoditelja vezanih za Našice i našički kraj. To su:

BELAVIĆ, o. Placido (1868. - 1957.), pisac

CRVENKA, o. Mario Vladimir (1944.), književnik

FERMENDŽIN, o. Euzebije (1845. - 1897.), pisac

GARDAŠ, Anto (1938.-2004.), književnik

⁵ *Pisac* – onaj koji piše književna djela, spisatelj, književnik; *književnik* – onaj koji piše knjige, onaj koji se kreativno bavi književnošću; *književnost* – duhovno stvaranje pomoću riječi i jezika (Anić, Vladimir. *Rječnik hrvatskog jezika*. Zagreb: Novi Liber, 1991., str. 265, 463.).

JANČULA, o. Julije (1913. - 1998.), pisac

KATALENIĆ, Zvonimir (1920. - 1978.), književnik

KRČMAR, Stjepan (1920. - 1990.), književnik

KRMPOTIĆ, Branko (1905.- 1980.), književnik

KRŠNJAVI, Isidor (1845. - 1927.), pisac, prevoditelj

KUNTARIĆ, Ljuboslav (1898. - 1988.), književnik

MAJSTOROVIĆ, o. Srećko (1905. - 1978.), pisac

MATANOVIĆ, Julijana (1959.), književnica

MIHALJEVIĆ, Romeo (1971.), književnik

PEJAČEVIĆ, grof Julijan (1833. - 1906.), pisac

ŠPICER, Mavro (1862. - 1936.), pisac, prevoditelj

TOMAŠ, Stjepan (1947.), književnik.

ZAVIČAJNI KNJIŽEVNICI KAO DIO ZAVIČAJNE BAŠTINE

Jedinice knjižnične baštine kao muzejski predmeti lokalnih književnika, uz ostale predmete iz drugih zbirki, upotpunjuju prezentaciju zavičajnih tema u stalnom postavu ili na povremenim izložbama. Privatna korespondencija, fotografije i publikacije autora, stvaraju muzejski izložbeni kontekst koji upotpunjuje i ilustrira izložbenu priču o njima i njihovim životima te o stvaralaštvu na određenom području i u određenom povijesnom razdoblju.

U Zavičajnome muzeju Našice pojedini su zavičajni književnici predstavljeni u sklopu zasebne cjeline (memorijalne zbirke) kao što je Spomen-soba Isido-

Slika 2. Dio stalnog postava Spomen sobe Isidora Kršnjavoga

ra Kršnjavoga.⁶ Zbirka slika i predmeta unutar spomen-sobe predstavlja slikarska djela, dokumente, slike obitelji, ali i knjige kojima je Kršnjavi autor ili prevoditelj te tvori autentičnu cjelinu i ambijentalnu vrijednost.

U sklopu većih tematskih cjelina kao što je stalni postav *Knjižnica Pejačević u Našicama*⁷, uz ostalo, nalazimo knjige i rukopise članova obitelji Pejačević,

tj. našičkih zavičajnika. Među brojnim autorima svakako je vrijedno istaknuti zbirku knjiga i rukopisa Julijana grofa Pejačevića, poznatoga kao obiteljskog kroničara i istraživača povijesti, ali i pijanista i skladatelja.⁸ Osim Julijanovih radova, u knjižnici se nalazi jedno

⁶ Postav sobe osmislio je prof. Darko Schneider, a otvorena je 1982. godine.

⁷ Stalni postav i izložba otvoreni su 14. studenog 2003. godine, u povodu Mjeseca hrvatske knjige. Bošnjaković, Renata. *Knjižnica Pejačević u Našicama: katalog izložbe*: Našice, studeni/prosinac 2003. Našice: Zavičajni muzej Našice, 2003.

⁸ Julijan grof Pejačević (1833.-1906.). Sačuvani rukopisni prijepisi dokumenata iz različitih arhiva vjerojatno su pripadali Julijanu, koji je radi svojih povijesnih istraživanja obilazio arhive i skupljao građu. Da je njegov rad bio cijenjen, možemo vidjeti i iz zbornika radova *Archiv für österreichische Geschichte*, koji je izdala Kraljevska akademija znanosti u Beču 1880. godine. U zborniku je objavljen iscrpan Julijanov rad o Petru Parčeviću, jednome od predaka obitelji Pejačević iz Bugarske.

djelo njegova nećaka Ivana Nepomuka Pejačevića.⁹

Knjižnična građa u stalnom postavu, zajedno s drugim predmetima, daje cjelovitiju sliku u predstavljanju zavičajnih osoba. One u tim zbirkama mogu dobiti status zavičajnosti s obzirom na njegova donatora koji je živio i radio u tom kraju ili je podrijetlom iz njega, s obzirom na podrijetlo građe odnosno nastanak i stvaralaštvo vezano za našičko područje ili pak s obzirom na njihov sadržaj ili značenje koje je obilježeno zavičajnošću.¹⁰

⁹ *Die Nothwendigkeit der Errichtung österr.-ungarischer Strafkolonieene* napisao je Ivan Nepomuk grof Pejačević (1848. – 1885.) i izdao 1882. godine u vlastitoj nakladi.

¹⁰ Radovanlija-Mileusnić, Snježana, Nav. dj., str. 83.

Život i djelo književnika može biti i povodom za sveobuhvatniju povremenu muzejsku izložbu.¹¹ Na izložbama su korišteni raznovrsni muzejski eksponati, npr. privatna korespondencija, fotografije, kao i publikacije koje su napisali. Stvoren je muzejski izložbeni kontekst koji upotpunjuje i ilustrira izložbenu priču o njima i njihovim životima, te o stvaralaštvu na određenom području i u određenom povijesnom razdoblju.

¹¹ *Euzebije Fermendžin – od Vinge do Našica: katalog izložbe: Zavičajni muzej Našice*, 19. - 30. rujna 1997. Našice: Zavičajni muzej Našice, 1997. i *Život i rad fra Srećka Majstorića: (1905.-1978.-2005.): katalog izložbe: Zavičajni muzej Našice*, 6-20. svibnja 2005. / <tekst Silvija Lučevnjak. Našice>. Našice: Zavičajni muzej Našice, 2005.

Slika 3. Stalni postav Knjižnice Pejačević

Za cjelovitiju prezentaciju zavičajnih književnika iznimno je važna suradnja Muzeja s lokalnim ustanovama i institucijama, ali i građanima koji posjeduju građu, dokumentaciju ili potrebne informacije. Suradnja se ostvaruje suorganizacijom, suizdavaštvom ili pak pružanjem stručne pomoći i ustupanjem građe pri realizaciji projekata promocije lokalnih književnika i zavičajne književnosti.¹²

Ogranak Matice hrvatske Našice godinama izdaje *Našički zbornik* s temama lokalnog karaktera. Autori se pri istraživanju često koriste građom Muzeja i Muzejske knjižnice. Ovogodišnji zbornik nazvan *Našička čitanka* posvećen je pitanjima knjige, književnika i književnosti Našica i našičkog kraja, a u njemu će biti predstavljena bogata zavičajna baština Muzejske knjižnice, kao i lokalni pisci i književnici.

U prikupljanju građe i dokumentacije od velike je pomoći suradnja s istraživačima i znanstvenicima raznih institucija, koji istraživačkim radovima pridonose novim spoznajama o poznatim zavičajnicima. Znanstveni skup u povodu 150. obljetnice rođenja Isidora Kršnjavog¹³, održan

1995. godine u Našicama i Zagrebu, jedan je od primjera dobre suradnje ustanova lokalne zajednice sa stručnjacima i znanstvenicima iz drugih ustanova i sredina. Prisjećanje na znamenitog slikara i povjesničara umjetnosti, doktora prava i filozofije, pisca i prevoditelja, zamjetno je u raznim sferama života Našica. Ispred srednje škole u Našicama, koja nosi njegovo ime, nalazi se njegovo poprsje, a jedan od središnjih trgova u gradu također nosi njegovo ime.¹⁴

Višestoljetnom prisutnošću u Našicama franjevci su uvelike obogatili duhovni i kulturni život grada, istražujući lokalnu povijest i pišući o njezinim stanovnicima grada. U Našicama je 1997. godine održan znanstveni skup *Život i djelo o. Euzebija Fermendžina*, u povodu kojega je u Zavičajnome muzeju Našice otvorena već spomenuta izložba o njegovu životu i radu.¹⁵ Zavičajni muzej Našice

---

zi sa skupa objavljeni su u *Našičkom zborniku* 2, u izdanju Ogranka Matice hrvatske Našice. U vrijeme održavanja skupa otkrivena je spomen-ploče na mjestu rodne kuće Isidora Kršnjavoga te održana prigodna izložba u Srednjoj školi Isidora Kršnjavoga u Našicama. *Našički zbornik 2: naš slavni sugrađanin dr. Iso Kršnjavi graditelj hrvatskog kulturnog prostora: zbornik radova sa znanstvenog skupa održanog u Zagrebu i Našicama 21. i 22. travnja 1995. godine o 150. obljetnici rođenja dr. Ise Kršnjavoga* / <glavni i odgovorni urednik Marija Pepelko>. Našice: Ogranak Matice hrvatske Našice, 1997.

¹² Jedan od takvih projekata bio je *Program obilježavanja 100. obljetnice rođenja fra Srećka Majstorovića (1905.-1978.)* realiziran 2005. godine raznim akcijama u suorganizaciji Franjevačkog samostana Našice, Matice hrvatske Našice i Zavičajnog muzeja Našice. *Program obilježavanja 100. obljetnice rođenja fra Srećka Majstorovića (1905.-1978.)*: Našice, 1.-10. svibnja 2005. / <tekst i oblikovanje Silvija Lučevnjak>. Našice: Zavičajni muzej Našice (etc.), 2005.

¹³ Skup je održan pod pokroviteljstvom tadašnjeg Ministarstva kulture, prosvjete i športa, u organizaciji Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti, Gradskog poglavarstva Grada Našica i Ogranka Matice hrvatske Našice. Prilo-

¹⁴ Ispred srednje škole postavljeno je 1987. godine poprsje Isidora Kršnjavoga, rad akademskog slikara Želimira Janeša, a škola nosi njegovo ime od 1992. godine.

¹⁵ Znanstveni skup održan je u organizaciji Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti – Zavoda za znanstveni rad u Osijeku te u suorganizaciji Franjevačkog samostana Našice, Poglavarstva grada Našica, Zavičajnog

pružio je stručnu pomoć Franjevačkom samostanu Našice pri realizacija stalnog postava *Blago našičkih franjevaca*.¹⁶ U postavu se nalaze se predmeti i djela franjevačkih pisaca, kao o. Srećka Majstorovića, o. Placida Belavića, o. Julije Jančula, o. Euzebija Fermendžina, čija se građa i dokumentacija dijelom na-

muzeja Našice, Ogranka Matice hrvatske Našice i pod pokroviteljstvom Osječko-baranjske županije. U izdanju HAZU - Zavoda za znanstveni rad u Osijek objavljen je 1998. godine zbornik radova sa skupa *Život i djelo o. Euzebija Fermendžina: zbornik radova znanstvenog skupa: <Našice, 19. i 20. rujna 1998>*. Osijek: Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti, Zavod za znanstveni rad Osijek, 1998.

¹⁶ *Blago našičkih franjevaca: katalog izložbe: Našice, listopad 2000.* / (urednica kataloga i kataloških jedinica Silvija Lučevnjak). Našice: Franjevački samostan Našice: Zavičajni muzej Našice, 2000.

lazi i u Muzejskoj knjižnici, tj. u već spomenutoj podzbirci *Znameniti zavičajnici*. Knjižnica, zajedno s ostalim odjelima Muzeja, promovira književnike putem raznih propagandnih materijala (razglednica), biltena, kataloga izložbi te drugih muzejskih ili zavičajnih izdanja i tako sudjeluje u širenju novih spoznaja o pisanoj baštini našičkog kraja.

U marketinškoj ponudi Zavičajnog muzeja Našice nalazimo razglednice s likom Isidora Kršnjavoga,¹⁷ tj. reprodukcije njegova portreta Vlaho Bukovaca, čiji se original čuva u Spomen-sobi Isidora Kršnjavoga. Njegov lik oslikan je na promidžbenim razglednicama,¹⁸

¹⁷ Izidor Kršnjavi: portret: 1845.-1927. [Razglednica] / [portretirao] Vlaho Bukovac; snimio Drago Majer. Našice: Zavičajni muzej Našice [199?].

¹⁸ Isidor Kršnjavi: 1845.-1927.; Dora Pejačević 1885.-1923. [Razglednica] / [nacrtao] Mari-

Slika 4. Razglednica Isidor Kršnjavi i Dora Pejačević, nacrtao Marijan Slakić

kao i u informativnim lecima/brošurama o Našicama.

Katalozi izložbi nisu samo pomagalo za razgledavanje izložbe nego trajni dokument jednoga muzejskog događanja ograničenoga vremenskog trajanja, ali i publikacija koja oslikava književnike i pisce te književnu baštinu našičkog kraja.¹⁹ Muzej je izdavač raznih monografskih izdanja lokalnih pisca,²⁰ a često je stručni suradnik i suizdavač pri realizaciji zavičajnih izdanja, npr. *Fotomonografije Našica*²¹, u kojoj su zastupljeni i lokalni književnici.

Velik doprinos zavičajnoj literarnoj baštini jesu pretisci knjiga koje su sadržajem ili autorovom ličnošću vezane za zavičaj. Njihovim ponovnim tiskanjem Muzej želi upozoriti na aktualnost njihova sadržaja u proučavanju određenoga povijesnog, kulturnog ili nekog drugog zavičajnog aspekta. Zavičajni muzej Našice napravio je pretisak povijesne knjige o. Placida Belavića iz 1911. godine.²² Objavljivanjem izdanja i pretisaka knjiga radi promocije književnika i zavičajne književnosti već godinama djeluje i Ogranak Matice hrvatske Našice.²³

jan Slakić. Našice: Zavičajni muzej Našice, 1999.

¹⁹ Usp. bilj. 7, 11 i 16.

²⁰ Jančula, Julije, *Predturska povijest Našica*, Zavičajni muzej Našice, Našice, 1996.

²¹ *Fotomonografija grada Našica* (glavni urednik Josip Waller), Našice: Grad Našice: Zavičajni muzej Našice, 2000.

²² Belavić, o. Placido, *Našice – povjesničke crtice*, Zavičajni muzej Našice, Našice, 1995., pretisak izd. iz 1911. god.

²³ Kršnjavi, Isidor, *Božji vitez: roman iz 13. stoljeća*, Ogranak Matice hrvatske Našice, Našice, 1995., pretisak izd. iz 1925. god.

Kršnjavi, Isidor, *Božji sirotan: roman iz 13. stoljeća*, Ogranak Matice hrvatske Našice, Našice, 1995., pretisak izd. iz 1926. god.

Osim knjižne građe i dokumentacije, u Muzejskoj je knjižnici smještena i druga neknjižna građa (plakati, sitni tisak, osmrtnice, audio-vizualna građa i dr.), koja upotpunjuje sliku o životu lokalnih književnika i vrijedan je izvor spoznaja o njihovu radu i djelovanju.

Knjižnica prikuplja podatke o zavičajnim književnicima, no i oni se katkad koriste njezinom građom pri pisanju svojih djela. Tako se poznati književnik iz Osijeka Stjepan Tomaš, odrastao u Đurđenovcu, mjestu nedaleko od Našica, koristio zavičajnom građom knjižnice za pisanje svoga najnovijeg romana *Židovski spomenik*.²⁴

MUZEJSKA KNJIŽNICA KAO INFORMACIJSKI CENTAR

Muzejska knjižnica osim prikupljanja i čuvanja građe o lokalnim književnicima i piscima istražuje te stvara dokumentaciju koja upotpunjuje znanja o njima. Rekonstrukcija njihovih života i djelovanja, kao i istraživanje povijesnog konteksta, političkih i kulturnih prilika u našičkom kraju, bila bi otežana bez služenja s informacijskim potencijalom Zavičajne zbirke Muzejske knjižnice.

Nabavna politika Muzejske knjižnice vodi se u skladu s muzejskim poslanjem kako bi izgradnja fonda pratila zadaće i ciljeve Muzeja. Posebna se pozornost pridodaje nabavi građe Zavičajne zbirke. To podrazumijeva raznovrsnu građu koja se sadržajno vezuje uz Našice i njihove žitelje ili je rezultat njihova stvaralaštva. Time je osigurana dostupnost dokumentima, informacijama i predmetima zavičajne baštine.

²⁴ Tomaš, Stjepan, *Židovski spomenik*, Matica hrvatska – Ogranak Osijek, Osijek, 2006.

Prikuplja se nova, ali i stara građa, i to bez obzira na kojem je mediju pohranjena. Građa u Knjižnicu pristiže i darivanjem od lokalnih izdavača i tiskara, a dio knjiga i radova knjižnici poklanjaju autori ili građani. Jedan od načina prikupljanja neobjavljene građe o zavičaju jest taj da se istraživači i korisnici muzejske građe i dokumentacije obvežu na ustupanje jednog primjerka svog rada. Također se prikupljaju usmeni iskazi građana kao vrijedan izvor znanja o lokalnim književnicima te o njihovu životu i djelovanju.

Muzejski knjižničar informira sve zainteresirane korisnike i daje im na korištenje dokumentaciju i građu o lokalnim književnicima.²⁵ Suraduje u muzejskim projektima koji promoviraju zavičajne književnike, i to izradom biografija i bibliografija za razne muzejske publikacije. Sudjeluje u prikupljanju referencija za izložbene aktivnosti u srodnim ustanovama, istražuje literaturu za izložbene aktivnosti te odabire i stručno obrađuje knjižničnu zavičajnu građu za stalni postav ili povremene izložbe te obavlja mnoge druge poslove.²⁶

²⁵ *Pravilnik o načinu i uvjetima uvida, pohrane i posudbe muzejske građe i dokumentacije Zavičajnog muzeja Našice* donesen je 2002. godine na osnovi *Statuta Zavičajnog muzeja Našice* i *Pravilnika o načinu i uvjetima uvida, pohrane i posudbe muzejske građe i dokumentacije*. Za ostvarivanje uvida u građu podnosi se pismeni zahtjev na obrascu o uvidu u muzejsku građu i dokumentaciju. O pohrani i posudbi građe odlučuje Stručno vijeće Zavičajnog muzeja Našice, koje s posuditeljem sklapa ugovor o posudbi muzejske građe i dokumentacije.

²⁶ Voditeljica knjižnice autorica je izložbe i kataloga *Knjižnica Pejačević u Našicama*. Za potrebe stalnog postava *Knjižnica Pejačević u Našicama*, a u suradnji s mr. Marinom Vinaj

ZAKLJUČAK

Muzejska knjižnica Zavičajnog muzeja Našice nastoji prije svega zadovoljiti potrebe muzejskog osoblja pri obavljanju njihovih osnovnih djelatnosti, ali i prikupiti i sačuvati knjižničnu zavičajnu baštinu te je učiniti dostupnom svim zainteresiranim korisnicima.

Građa i dokumentacija o književnicima u podzbirci *Znameniti zavičajnici*, kao i njihova djela, poseban su segment pisane baštine Zavičajnog muzeja Našice i uvelike pridonose cjelokupnoj prezentaciji Našica i našičkog kraja. Knjiga, rukopis, dokument i ostala knjižnična građa lokalnog književnika, osim primarne informacijske funkcije, imaju i funkciju muzejskog predmeta, odnosno predmeta kulturne baštine.

Osim prikupljanja građe i dokumentacije u srodnim institucijama, Muzej nastoji uspostaviti suradnju s građanima. Time prikupljena dokumentacija postaje jedinstvena jer je nastala u suradnji s lokalnim stanovništvom/ustanovama, koji pružaju nužnu pomoć u rekonstruiranju i dokumentiranju života lokalnih književnika. Zajednica nije samo tema nego i izvor prikupljanja predmeta i informacija. Knjižnica prikuplja građu koja će muzeološki dokumentirati suvremenost te provodi jedan od osnovnih zadataka zavičajnih muzeja – prikuplja predmete današnjosti za sutra.

Muzejska knjižnica Zavičajnog muzeja Našice kompleksna je knjižnica. Njezina se kompleksnost ogleda u raznovrsnosti građe te u brojnosti zbirki i podzbirki. Ona je također i dio izložbenog

iz Muzeja Slavonije Osijek, traga za preostalim knjigama te knjižnice.

prostora te aktivno pridonosi nastojanju Zavičajnog muzeja Našice da postane dokumentacijski i informacijski centar o lokalnim književnicima kao izrazito važnom segmentu prezentacije ukupnih zavičajnih osobitosti.

LITERATURA

ANIĆ, Vladimir, *Rječnik hrvatskog jezika*, Novi Liber, Zagreb, 1991.

BELAVIĆ, o. Placido, *Našice: povjesničke crtice*, Zavičajni muzej Našice, Našice, 1995. pretisak izd. iz 1911.

BLAGO našičkih franjevaca: katalog izložbe: Našice, listopad 2000. / (urednica kataloga i kataloških jedinica Silvija Lučevnjak), Franjevački samostan Našice i Zavičajni muzej Našice, Našice, 2000.

BOŠNJAKOVIĆ, Renata, *Knjižnica Pejačević u Našicama: katalog izložbe*: Zavičajni muzej Našice, studeni-prosinac, 2003., Zavičajni muzej Našice, Našice, 2003.

BOŠNJAKOVIĆ, Renata, *Zavičajni muzej Našice – Muzejska knjižnica i stalni postav Knjižnice Pejačević u Našicama*, Glasnik slavonskih muzeja, 4 (2006.)

EUZEBIJE Fermendžin – od Vinge do Našica: katalog izložbe: Zavičajni muzej Našice, 19. – 30. rujna 1997., Zavičajni muzej Našice, Našice, 1997.

FOTOMONOGRAFIJA grada Našica (glavni urednik Josip Waller), Grad Našice i Zavičajni muzej Našice, Našice, 2000.

JANČULA, Julije, *Predturska povijest Našica*, Zavičajni muzej Našice, Našice, 1996.

KRŠNJAVI, Isidor, *Božji vitez: roman iz 13. stoljeća*, Ogranak Matice hrvatske Našice, Našice, 1995., pretisak izd. iz 1925.

KRŠNJAVI, Isidor, *Božji sirotan: roman iz 13. stoljeća*, Ogranak Matice hrvatske Našice, Našice, 1995., pretisak izd. iz 1926.

NAŠIČKI zbornik 2: naš slavni sugrađanin dr. Iso Kršnjavi, graditelj hrvatskog kulturnog prostora (glavna i odgovorna urednica Marija Pepelko), Ogranak Matice hrvatske Našice, Našice, 1997.

PRAVILNIK o načinu i uvjetima uvida, pohrane i posudbe muzejske građe i dokumentacije Zavičajnog muzeja Našice, Arhiva Zavičajnog muzeja Našice, 2002.

PRAVILNIK o unutarnjem ustrojstvu i načinu rada Zavičajnog muzeja Našice, Arhiva Zavičajnog muzeja Našice, 1999.

PROGRAM obilježavanja 100. obljetnice rođenja fra Srečka Majstorovića (1905.-1978): Našice, 1.-10. svibnja 2005. Našice: Zavičajni muzej Našice (etc.), 2005.

RADOVANLIJA-MILEUSNIĆ, Snježana, *Ustroj i organizacija knjižnica zavičajnih muzeja u Hrvatskoj*, Muzeologija 38 (2001).

RADOVANLIJA-MILEUSNIĆ, Snježana, *Osnove i primjena suvremenog muzejskog knjižničarstva u Hrvatskoj*, Informatica Museologica 29, 1/2 (1998).

STATUT Zavičajnog muzeja Našice, Arhiva Zavičajnog muzeja Našice, 1999.

TOMAŠ, Stjepan, *Židovski spomenik*, Matica hrvatska – Ogranak Osijek, Osijek, 2006.

ŽIVOT i djelo o. Euzebija Fermendžina: zbornik radova znanstvenog skupa, Našice, 19. i 20. rujna 1998. Osijek: Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti, Zavod za znanstveni rad Osijek, 1998.

ŽIVOT i rad fra Srečka Majstorovića: 1905.-1978.-2005.: katalog izložbe: Zavičajni muzej Našice, 6.-20. svibnja 2005. tekst: Silvija Lučevnjak, Zavičajni muzej Našice, Našice, 2005.

THE MUSEUM LIBRARY AND NATIVE AUTHORS

The article deals with the structure of the subcollection Significant Native Persons, with a stress on authors and their works as a special segment of the written heritage of the Našice Regional Museum, and also present the implementation of the museological collecting principle with the motto of collecting today for tomorrow, as well as the possibilities of presenting works and authors through exhibitions, book promotions and publication activities.

At the Našice Regional Museum one of the departments is the museum library, which collects not only professional literature for the staff but also all printed materials that thematically deal with the territorial scope of the Museum, the Našice region, or those that were published there. The rich native collection holds various printed materials, for example, books and other publications (post-

ers, calenders, postcards, death notices, small publications, audiovisual materials, maps and so on), a collection of press clippings and archives held in the Museum.

The Native Collection holds a subcollection named Significant Native Persons with records of people whose origins or work link them with the Našice region. The records are kept in file folders and arranged alphabetically by surname. The folders contain various texts, manuscripts, small publications, semi-publications, photographs, awards, press-clippings and similar materials that document the life and work of significant natives. The collected material is being systematised and bibliographies and biographies of these persons are being made, as well as directions for museum departments and

collections within the Museum or for holdings outside the Museum that hold materials concerning a particular person. So far we have completed the task for 113 people of various professions and profiles, including authors linked with the Našice region.

Because of the importance of the collection, we insist on the integral nature of holdings, so that the collection holds not only the documentation and bibliographies of authors but also copies of their works. Since in regional, native-based museums the library unit of native material can be considered to be a museum object, these publications as well as other library holdings linked with a particular person and the Našice region have gained the status of uniqueness and have thus become museum objects.